

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

VÚPSV
rilsa

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ
RESEARCH INSTITUTE FOR LABOUR AND SOCIAL AFFAIRS

Cílenost hlavních nástrojů APZ (s důrazem na dlouhodobě nezaměstnané a nizkokvalifikované) v roce 2014 a 2015

Markéta Horáková, Tomáš Sirovátka (VÚPSV, Brno, v.v.i.)

**Projekt: Vyhodnocování účinnosti a efektivity realizace
opatření APZ na trhu práce**

reg. č.: CZ.03.1.54/0.0/0.0/15_122/0006089

Struktura prezentace

Význam cílenosti opatření APZ

Metodologie

Cílenost hlavních nástrojů APZ (celkově, dlouhodobě nezaměstnaní, nízkokvalifikovaní)

Cílenost uvnitř kategorie nízkokvalifikovaných

Závěry a diskuse: důvody selhání v cílenosti

Možná řešení?

Podklady:

Zpráva Hora et al. 2018 Zhodnocení krátkodobých a střednědobých dopadů vybraných programů APZ realizovaných v roce 2014 s důrazem na situaci dlouhodobě nezaměstnaných.

Zpráva Horáková, M., Sirovátka, T. 2018 The low-skilled unemployed in the main ALMP tools in 2014 and 2015.

Význam cílenosti

- Princip rovných šancí, vyrovnaní možností přístupu k trhu práce, otevřená soutěž, omezení segmentace trhu práce, klesá tlak na mzdy
- Cílenost jako předpoklad efektivnosti opatření na zaměstnanost: vyšší cílenost ke znevýhodněným skupinám znamená sice nižší hrubé efekty, ale vyšší čisté efekty (nižší mrtvá váha)
- Výsledky/efekty opatření je tedy třeba interpretovat současně s cíleností: dobrá cílenost zvyšuje čistý efekt na jednotku opatření, a proto i celkový efekt

Metodologie výzkumu – data k analýze

- Data v rámci projektu „Vyhodnocování účinnosti a efektivity realizace APZ“ (OPZ) Data OK-práce
- Kombinovaný přístup stock+flow (tj. všichni kdo měli teoretickou šanci vstoupit do programu v sledovaném roce):
- **587.253/467.716 registrovaných k 1. lednu 2014/2015 + přítoky do nezaměstnanosti v průběhu roku: 460.582/423.338**
- **z toho 214.279/199.592 nezaměstnaných s ISCED 0-2**

Kombinovaný přístup: základní soubor nezaměstnaných zachycující všechny uchazeče k 1.1. daného roku v evidenci (stock) a také těch, kteří se kdykoliv v průběhu daného roku zaregistrovali na ÚP ČR (flow).

výhoda

sledování stock + flow: zachytíme všechny, kteří měli alespoň teoretickou šanci se APZ účastnit (předpoklad rovnosti v přístupu k opatřením)

nevýhoda

sledování stock + flow: podíl účastníků opatření APZ je nižší, podhodnocený

Metodologie výzkumu – analýza cílenosti

- Sledování „noví“ účastníci programů podle základních sociodemografických charakteristik (pohlaví, věk, vzdělání, zdravotní stav, délka předprogramové evidence, kumulovaná délka evidencí, počet předchozích evidencí)
- **78.840/97.335 účastníků 3 hlavních programů (R, SÚPM, VPP), z toho 13.146/17.452 účastníků s ISCED 0-2**
- Analyzována: (a) struktura účastníků opatření, (b) index cílenosti (zastoupení skupin v opatřeních/v nezaměstnanosti)
- Nízkokvalifikovaní v populaci ČR 14%, průměr OECD 24% (OECD 2016)

Struktura nezaměstnaných 2015 v %

N=891.054	< 1 rok	> 1 rok	celkem
ISCED 0-2	19.8	29.1	22.4
ISCED 3-4	67.9	64.2	66.8
ISCED 5-8	12.3	6.7	10.8

Cílenost: rekvalifikace

Ženy: index c. 1.2/1.1 **muži < 1**

Vzdělání: **nízké v. index c. 0.6/0.6**

vyšší střední index 1.1/1.1, VŠ index 1.2/1.2

Věk: střední věk (35-39 index 1.3/1.3),

< 1 do 30 let, nad 55

Zdravotní stav:

1., 2.-3. st. invalidity < 1

Nezaměstnanost kumulativně: nad 1 rok i.c. 1.0/1.0

Cílenost: SÚPM

Ženy: index c. 1.2/1.2 **muži < 1**

Vzdělání: **nízké v. index c. 0.4/0.5**

vyšší střední index 1.1/1.1, VŠ index 1.5/1.3

Věk: nižší věk (20-24 index 1.5/1.3),

nad 40 let < 1

Zdravotní stav:

1.,2.-3. st. invalidity < 1 (0.5/0.6, 0.6/0.7)

Nezaměstnanost kumulativně: nad 1 rok i.c. 0.8/0.9

Cílenost: VPP

Muži: index c. 1.1/1.1

Vzdělání: nízké v. index c. 1.5/1.6

vyšší střední index 0.9/0.9, VŠ index 0.2/0.2

Věk: nad 45 let (1.2 až 1.7)

< 1 do 35 let

Zdravotní stav:

1.,2.-3. st. invalidity < 1 (1.4/1.5, 1.1/1.1)

Nezaměstnanost kumulativně: nad 1 rok i.c. 1.5/1.5

Dlouhodobě nezam. v rekvalifikacích

Ženy: index c. 1.1

Vzdělání: nízké v. index c. 0.6 (ZŠ), 0.9 (vyučení)

vyšší střední a VŠ index 1.7

Věk: mladý a střední věk (25-44 index > 1)

< 1 do 24 let, nad 55

Zdravotní stav:

1.,2.-3. st. invalidity 0.6/0.6

Nezaměstnanost kumulativně: nad 1 rok i.c. 1.0

Dlouhodobě nezam. v SÚPM

Ženy: index c. 1.1

**Vzdělání: nízké v. index c. 0.4 (ZŠ), 1.0 (vyučení)
vyšší střední a VŠ index 1.7**

**Věk: mladý a střední věk (20-44 index > 1.0)
< 1 do 20 let, nad 45**

Zdravotní stav:

zdr. omezení, 1.,2.-3. st. invalidity 0.5, 0.5, 0.4

Nezaměstnanost kumulativně: nad 1 rok i.c. 0.8

Dlouhodobě nezam. ve VPP

Ženy: index c. 0.8

Vzdělání: nízké v. index c. 1.3 (ZŠ), 1.1 (vyučení)

vyšší střední index 0.6, VŠ index 0.3

Věk: všechny věk. skupiny index 1.0 až 1.2

< 1 nad 60 let

Zdravotní stav:

zdr. omezení, 1.,2.-3. st. Invalidity 0.8, 0.6, 0.4

Nezaměstnanost kumulativně: nad 1 rok i.c. 1.2

Dlouhodobě nezam. mimo APZ

Nekvalifikovaní (ZŠ): 31,9% mezi dl. neúčastníky a jen 19,3% mezi kr. neúčastníky

Střední a vyšší věkové kategorie (nad 45 let): 47% mezi dl. neúčastníky a jen 25,7% mezi kr. neúčastníky

Zdravotní omezení + 1., 2.-3. st. invalidity: 32,4% mezi dl. neúčastníky a jen 11,5% mezi kr. neúčastníky

Nízkokvalifikovaní v rekvalifikacích

Ženy: index c. **0.9/0.8**

Věk: mladý a střední věk (20-44 index > 1)

< 1 do 20 let, nad 55

Zdravotní stav:

1.,2.-3. st. invalidity **0.7/0.9, 0.7/0.6**

Nezaměstnanost kumulativně: nad 1 rok i.c. **1.0/1.0**

Nízkokvalifikovaní v SÚPM

Ženy: index c. 1.0/1.0

Věk: mladý a střední věk (20-55 index > 1.0 nebo 1.0)

< 1 do 20 let, nad 55

Zdravotní stav:

zdr. omezení, 1.,2.-3. st. invalidity 0.7/0.9, 0.7/0.8, 0.7/0.6

Nezaměstnanost kumulativně: nad 1 rok i.c. 1.0/1.0

Nízkokvalifikovaní ve VPP

Ženy: index c. 0.8/0.8

Věk: nad 40 let index 1.1 až 1.6

< 1 do 35 let

Zdravotní stav:

zdr. omezení, 1.,2.-3. st. invalidity 0.7/1.0, 1.0/1.0, 0.8/0.8

Nezaměstnanost kumulativně: nad 1 rok i.c. 1.3/1.4

Délka běžící evid. 2014

Nízkokvalifikovaní účastníci	Rekvalifikace	SÚPM	VPP
do 3 měs.	1.1	0.6	1.8
3-12 měs.	1.2	1.4	1.4
Nad 12 měs.	0.8	0.8	0.5
Všichni účastníci			
Do 3 měs.	1.0	0.5	1.3
3-12 měs.	1.1	1.3	1.3
Nad 12 měs.	0.8	0.8	0.5

Délka běžící evid. 2015

Nízkokvalifikovaní účastníci	Rekvalifikace	SÚPM	VPP
do 3 měs.	1.0	0.6	1.4
3-12 měs.	1.1	1.2	1.1
Nad 12 měs.	0.9	1.0	0.7
Všichni účastníci			
Do 3 měs.	0.9	0.6	1.2
3-12 měs.	1.1	1.2	1.0
Nad 12 měs.	0.9	1.1	0.8

Nízkokvalifikovaní, specifické skupiny 2015

	Rekvalifikace	SÚPM	VPP
Do 20 let	0.4	0.5	0.4
Nad 50 let	0.7	1	1.4
Těhotné ženy a matky 9 měsíců po porodu	0.3	0	0
Pečující o děti do 15 let	1.1	1.1	1
Zdravotně postižení	0.8	0.7	0.8
Vyžadující speciální pomoc	0.7	0.7	1.2

Závěry a diskuse

Potvrzeny dříve pozorované trendy Hora, O., Sirovátka, T. 2012.
Srovnání efektů aktivní politiky zaměstnanosti v České republice v období růstu (2007) a během první fáze krize (2009)
Praha: VÚPSV, v.v.i.

Nezaměstnaní lépe uplatnitelní (lidský kapitál) častěji v
rekvalifikacích a podporovaná místa v soukromém sektoru,
hůře uplatnitelní častěji ve VPP („obrácená cílenost“)

Zejména to platí pro nízkokvalifikované

„Obrácená cílenost“ též uvnitř skupiny nízkokvalifikovaných

Segmentace opatření APZ posiluje segmentaci na trhu práce

(Kontext: celkově nižší rozsah programů APZ: 1.68% pracovní
síly v programech APZ, průměr OECD 4.11% v 2015)

Důvody selhávání v cílenosti (obecně)

Nezaměstnaní:

- Nízká motivovanost a orientovanost
- Ztráta sebedůvěry, rezignace
- Nedůvěra vůči VSZ
- Self-selection (teorie fronty)
- Nepravá nezaměstnanost

Zaměstnavatelé:

- Preference schopnějších
- Signalizační efekt
- Stereotypy a (statistická) diskriminace

Důvody selhávání v cílenosti (obecně)

Veřejné služby zaměstnanosti (a další poskytovatelé programů):

- Pracovní náročnost
- Ohledy na zaměstnavatele
- Stereotypní hodnocení uchazečů
- Akcent na nákladovou efektivitu a rychlé výsledky (jednoduchá kritéria/cíle úspěchu)
- Nedostatek vhodných programů
- Nedostatečný rozsah programů (výběr uvnitř skupiny)

Využívaná řešení

Garantovaná opatření/programy pro znevýhodněné skupiny, například po určité době nezaměstnanosti

Stanovení cílů pro hodnocení VSZ (ÚP) s využitím parametrů cílenosti, v kombinaci s výsledky, hodnocení dosažení těchto parametrů

Stanovení podobných cílů (parametrů) a ve vazbě na jejich dosažení pak finanční plnění v rámci kontraktace/outsourcing opatření APZ

Vhodná řešení/doporučení pro ÚP ČR

Omezení prostoru pro výběr méně znevýhodněných uchazečů do programů (sebe-výběr a volba zaměstnavatele):

- Přesnější vymezení cílových skupin pro programy APZ (nejen podle jednoho znaku, ale také kumulace handicapů)
- Postupně směřovat k využití včasného hodnocení/early assessment, profilingu, využívat v individuální práci s UoZ pro rozhodování o umístění do programů, spojit s prevencí DN
- Zvažovat další: garantovaná opatření, propojit cílenost a výsledky v kontraktaci, hodnocení

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ
RESEARCH INSTITUTE FOR LABOUR AND SOCIAL AFFAIRS

Děkuji Vám za pozornost.